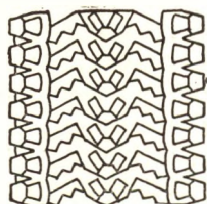

MAGYAR DISZÍTŐ STÍLUS A KÖNYVNYOMTATÁSBAN.

Minden idők népe természetében rejtett, hogy életét szépítse, otthonát kellemessé tegye. Ez vezette őt arra is, hogy környezetét, házi ipari tárgyait díszítse, reájuk valamilyen növényi vagy állati alakot faragjon vagy mintázzon, mely tárgyak ezáltal tetszetősebbé, tulajdonosuk előtt értékesebbé váltak. A népek e veleszületett szépérzéke, díszítési hajlama és pompaszeretete megnyilvánult később a fényűzési tárgyakon is. Idővel azután az ilyen faragási vagy festett díszítmény lekerült a tárgyakról, s szobor a festmény alakjában mint képzőművészeti remek szolgált díszítésül. A népek e díszítést egyéniségük és hajlamuk szerint egy bizonyos modorban végezték és motívumukul is egyazon néhány választott növény- és állatelemet használtak. Az egyének és azok összességében a népek, illetve nemzetek egyéniségének, gondolatainak kifejezése a stílusok megteremtésére vezetett.

Az ősmagyaroknál harci természetük folytán s vándorlásaik közepette ilyen nemzeti stílus ugyan nem alakulhatott ki, mindazonáltal voltak önálló motívumaik, melyek díszítési elemeiket képezték. A pogány sirokban talált tárgyak díszítései nyújtanak erre támpontot. E sírleletek díszítő elemei megegyeznek a XVII. és XVIII. század díszítő alakjaival, amidőn ugyanis hosszú idő múltán ismét föléledt e motívumok használata iránti buzgalom.

E szerint szinte kétségen fölül áll, hogy egy nemzeti, individuális díszítési móddal állunk szemben. El nem vitatható ugyan, hogy e motívumok alkalmazási módján részint Kelet-India és Perzsia hatásának nyomaival találkozunk, részint később a reneszánsz formák is befolyásolták, mindamellet az idegen kifejezési mód hatása alatt álló motívumokat a XVII. századtól kezdve újból oly eredeti formákban és módon s csakis nálunk használják, hogy minden tekintetben önállóknak ismerhetjük el.

Örök törvény, hogy minden szépnek kútforrása a változhatatlan, alakzataiban fenséges östermészet. Szépségei a legmaradandóbb nyomot hagyják az emberi lélekben és utánzásra készítetik az embert. Erre vezethető vissza, hogy a néplélek a körülötte megnyilvánuló természeti szépségekből merít motívumokat tárgyai díszítéséhez.

Igy találjuk azután, hogy a népek s így a magyarok díszítő elemeit is jórészt a természet szolgáltatja.

A magyaros díszítési mód florális jellegű, lényegét a virágok alkotják. Allati és mértani díszítő eleme csekély. S amint sokszor a levelet is virággá alakítja, úgy gyakran a virágok közé beillesztendő leveleket is virágból képezi.

A virágok közül leggyakoribb és legjellegzetesebb a rózsza, amely nálunk egy ezredéven át közkedveltségnek örvend, minthogy már a pogány magyarok is alkalmazták. A legtöbb esetben a rózsalevelek szívalakból vannak képezve. E szívalak a pávatoll szeméből, magjából ered. A magyaros díszítő módnak e legtípikusabb képviselőjét, mondhatni alapelemét megtaláljuk egyéb motívumokban is. A pávatolldísz egymagában is szerepel; máskor a szélső tollak elmaradnak, a szem körüliek pedig csipkézetté alakulnak s így képződik a leggyakoribb díszítő alak: a pávaszemes virág. A szív különben mint önálló motívum is előfordul.

A többi virágtípusok: az aranyvirág (chrysanthemum), pálmalevél (istenfa), lilium (mely olykor tulipánhoz hasonlít), búzavirág, szegfű, gyöngyvirág, nárcisz, ibolya, nefelejts és granátalma. A rózsza, mint már említettük, ősidőktől kezdve, a többi, leggyakrabban a búzavirág, tulipán és szegfű a XVI. századtól kezdve szerepel. A XVII. században napraforgó, ösi rózsza és másokkal szaporodnak e motívumok.

Allatdíszítésül a páva, galamb, griffmadár, sárkány, szarvas, medve és kos használtak.

A mértani alakok közé tartoznak: a félköríves futódísz, szívszalag, cik-cak, sakktábla, dült négyszögű rúta, körfonat, küllös kerék, — gyakran előfordul a csigavonal is.

E fősorolt elemek eleinte csak a műipar kisebb körében s a nép által művelt fajaiban alkalmaztattak; így az agyagművesség, fafaragás, később a himzésen és varrottas munkákon. A XVII. század elején már betűk, oklevelek és könyvek díszítésére is használták.

A szövésben, himzésben történt alkalmaztatásuk e motívumokat művésziesebb irányban fejlesztette. Ez a körülmény is járult leghathatósabban ahhoz, hogy azok széles körben elterjedjenek. A finom, lágy selyemmel történő munka igen alkalmas volt arra, hogy a motívumoknak művésziesebb formát adjon és az esetben, primitív vonalakat kecsesebbekkel váltsa föl. A magyar díszítő modor subákon, cifra szűrökön, tulipános ládákon, ösmagyar technikájú varrottasokon és himzéseken, párnahajvégeken, csipkéken, templomi terítőken és edényeken, ötvösmunkákon, zsinórdíszítéseken, népviseleteken, agyagipari munkákon, cserépedényeken, fafaragású és rovott tárgyakon, székely kapukon stb. található föl. A legtöbb anyagot Erdély, különösen annak legmagyarabb része: a Székelyföld adja.

Kalotaszeg és vidéke szintén gazdag magyaros kikészítésű tárgyakban. A varrottasoktól és himzésektől eltekintve, találunk kemencéket, melyek falain a mázas csempék szép magyaros motívumokat mutatnak. Fafaragású utcaajtóikon is a formabőség s a változatos elrendezés szép példáit láthatjuk. Nem mondhatjuk ugyan ezek mindenikét stílszerűnek, mert olyan formákat (kigyó, búzagalász, szőlő) is használnak, amelyeket idegen díszítő motívumokból vettek át. A kigyó alkalmazása arra enged következtetni, hogy vele az indát helyettesítik.

A virágelemeket a díszítendő tárgy szerint válogatják meg. Subákon a pávatoll és rózsza virággá képzett egyesített alakja, a rozmaring kes-

keny levele, — bútorokon líliom, gyöngyvirág, — festett edényen, kályha-csempén a tulipán, — hímzéseken a szegfű és a virággá képzett levél a leggyakoribb.

A cifra szür és hímzett suba kivarrása mutatja a magyar ízlés legtípusabb példáit: nagy, üres felületek mellett tömör és eredeti, legősibb alakú virágdísz. A legkevésbé eredeti a hímzéseken, melyeket az ú. n. „úri stílus“ fölfogásában alakítottak. Ez oda magyarázható, hogy a jobbmódú társadalmi osztály a társas érintkezés folytán sok idegen elemet vett föl s plántált át a hímzésekre.

A magyaros stílust a túltömöttség jellemzi. A motívumok a disztendő tér alakjának figyelembevételével szimmetrikusan vannak elrendezve. Sok esetben mint kötött virágcsokrot képezik; ilyenkor együttesen többféle virágelemet is használnak. E virágcsokrok vagy egyszerű módon, vagy pedig reneszánsz modorban szerepelnek. Más elrendezés azután, ha a különböző virágelemeket egy közös szárból fejlesztik.

A levél mellékes, csak kiegészítő, ürtöltő; állatelemek, virágcserepek is ritkán használatnak. A virágelemeket sohasem természetes alakjukkal, hanem stilizáltan alkalmazzák.

A stilizálásnál a virágot háromféle állásban kell megfigyelni: távlatilag, szemben és oldalt.

Ami az architektúrát, a tulajdonképpen szerkezeti részt illeti, kevés anyagunk van. Ugyszólván csak a fajtisza vidéken: a Székelyföldön található építkezésekből, kapuzatokból meríthetünk. Mértani alapeleme a patkóalakú ív.

* * *

Lássuk csak, mennyire alkalmas a magyaros díszítés a könyvnyomtatásban.

Tudjuk, hogy nekünk egy sík fölületet, a papíros síkját kell benépesítenünk, illetve dekorálnunk. A díszítő anyagnak tehát a síkdíszítésnek megfelelőnek kell lennie: mentesnek minden plasztikai, domborításra való törekvéstől; a motívumok pedig nem természetes formájúak, hanem kivontak, stilizáltak legyenek.

A könyvdekorálás e sarkalatos alapelvéből kiindulva, úgy találjuk, hogy a magyar motívumok teljesen megfelelőek, szinte a síkbéli díszítésre teremtettek, — lévén éppen a stilizált forma fő jellemvonása a magyaros motívumoknak.

Alkalmas voltuk mellett azonban még egy másik, nem kevésbé fontos ok is szól. A modern művészi törekvés ugyanis az egyéniség kifejezésében nyilatkozik meg, vagyis: értékeli az egyéni kifejezési módot. Mi más alkalmasabb módon juttathatjuk teljes szabadsággal kifejezésre egyéniségünket, ha nem a magyar stílusú munkáinknál, amikor közismert, sablonos művészi kifejezési mód nem befolyásolhat bennünket és önálló gondolkozásra készíti a vele foglalkozót? S mivel megállapodott, kiforrott stílusról még nem lehet szó, így mi sem állja útját annak, ha mi könyvnyomtatók az ismert formákat a síkdíszítésnek megfelelően átalakítjuk, sőt azok számát szaporítjuk is.

Ama földadat előtt állunk tehát, hogy a magyar stílus növényi elemeinek, mértani és szerkezeti részeinek felhasználásával egyéniségünk és hajlamunk szerint a könyvnyomtatásban új díszítési formákat s ennek következményeképp egy speciális művészi kifejezési módot teremtsünk,

a formák pedig minden magyaros jellegük mellett is a ma művészi fölfogásának: az anyag és cél összhangzatossá tételének feleljenek meg.

A legcélravezetőbb útnak azt tartjuk, ha mi könyvnyomtatók a magyaros motívumkincsek studiumával behatóbban kezdünk foglalkozni. Tapasztalataink bizonyítják, hogy a magyar iparművészek, grafikusok, akik leginkább volnának hivatva a magyar könyvnyomtatói stílus megteremtése érdekében munkálkodni, eddig nem sokat lendítettek az ügyön. Elismerjük, hogy a műipar többi ágaiban dicséretes törekvést látunk azok nemzeti irányban történő fejlesztésére; annál inkább megmagyarázhatatlan, hogy a könyvnyomtatás, mint a műiparnak egyik legszámottevőbbje, úgyszólván mellőzve van e törekvésekből. Pedig a könyvnyomtatás az a tér, amelyen a stílusbeli törekvések a legmélyebb hatást eredményeznék, nem lévén a népnek oly rétege, ahová ez az újító művészeti áramlat a nyomtatvány útján el nem jutna. Attól pedig nem kell tartanunk, hogy a közönség idegenkedéssel fogadná e mozgalmat, már azért sem, mert avval, hogy az egyéb műipari termékeken szívesen látja az újítást, szinte magáévá tette az erre irányuló törekvéseket.

Igy tehát reánk háramlik a feladat: ez irányban a kezdő lépéseket megtenni. Hangsúlyozzuk: kezdő lépéseket, mert az arra hivatott művészek támogatására okvetlen szükségünk van. A mi munkánk egyelőre arra szorítkozzék, hogy az utat egyengessük. A gyakorlatba kell átvinnünk, hasznosítanunk kell ebbeli tanulmányainkat; erre a legjobb mód az, ha minden kínálkozó alkalmat felhasználunk arra, hogy munkánkat magyaros ornamensekkel díszítsük.

Szaktársaink kísérletezéseiket egyes motívumok lerajzolásával, fejlesztésével kezdjék. Másoljuk a meglévő ornamentumokat; ez képesít és serkent bennünket később arra, hogy eredetit alkossunk. Tartózkodjunk azonban attól, hogy még részleteiben is idegen elemeket közbevegyítsünk kísérletezéseink alkalmával.

Ha már kellő jártassággal bírunk eredeti díszítő alakzatok megszerkesztésében, úgy áttérhetünk az önálló tervezésre, vagyis befejezett dekorálásokra. Ha önálló tervezési képességünk gyöngé, szorítkozzunk csak egyszerűbb munkákra.

Tervezetünk lehet stílszerűen magyaros, amely esetben teljesen mellőztük az idegen formákat még részleteiben is. De ha akár a megrendelő, akár pedig a készítendő munka szelleme megkívánja: modern, úgyszólván semleges, minden stílustól távol álló formák mellett is alkalmazhatjuk a magyaros motívumokat. Bár az ilyen esetek késleltetik a tiszta magyaros stílus kialakulását, sokszor azonban nem térhetünk ki előlük.

Ugy a motívum megszerkesztésénél, mint önálló kompozícióknál eleinte az ecset használása ajánlatos. A rajztanítással foglalkozó szakemberek által is ajánlott ez a mód sikerre vezető, először: mert ideánkat gyorsan papírosra rögzíthetjük, másodsor: hogy a kellő folthatást mindjárt észlelhessük. A jónak talált dolgozatot azután kijavítjuk, esetleg átalakíthatjuk.

Önálló tervezéseknél vezérfonalul szolgálhatnak a tipikus magyaros kikészítésű munkák. Vegyük például a suba díszítését, amely, mint már említettük, a szár, levél és ornamentum elhelyezését illetőleg legeredetibb forrásul szolgálhat. A suba ornamentelemének elrendezése,

csoportosítása és a rajta található egyéb formák hálás anyagul kínálkoznak a könyvnyomtatásba történő átvitelükhöz.

A himzések is bő anyaggal szolgálnak.

Ne szorítkozzunk tehát csak a virágmotívumokra, hanem más, szerkezeti részekkel is gazdagítsuk motívumanyagunkat.

Olyan általános szabályokat, melyeket egy műtörténeti stílusnál módunkban van fölláítani, e helyütt nem tárgyalhatunk. Ezért csak útbaigazításokra, általános irányító szempontok megvilágítására szorítkozhatunk.

Mint már említettük, a magyar ékitményben a virágok elhelyezése mindig tervszerűleg, szimmetrikusan történik, tehát a nehézségi törvény figyelembevételével. Ez nekünk, könyvnyomtatóknak igen hálás elrendezési mód, mely nagyban hozzájárul e díszítő modornak a könyvnyomtatásban való érvényesüléséhez. Valamely síknak a tervszerű kitöltése lévén feladatunk: a tömeg, a „folt“ helyes elosztásának tudása igen fontos dolog.

A könyvnyomtatásban akkor fogjuk tudatosan használni, ha az iparművészeti stílusban erre irányuló szabályát — mely szerint tekintettel legyünk az anyag és díszítmény közti vonatkozásokra, — betartjuk. Más szóval, ha a díszítés alkalmazkodik az anyag megmunkálási technikájához s így mi a síkdíszítés elve szerint fogjuk alkalmazni. Agyagmunkákon, faragott kapukon az ornamentika más elhelyezést, más alakítást kíván, mint sík fölületen. Ha átgondoltan nézünk valamely, a nép természetes fölfogásában díszített tárgyat, rájövünk, hogy az nem önkényes, ötletszerű módon készült, hanem az anyag sajátosságának szem előtt tartásával. Ezek után természetes tehát, hogy a különböző iparágakban egyazon ornamentika különböző változatban és elrendezésben fordul elő. A könyvnyomtatónak nem lehet célja, hogy más megmunkálást igénylő tárgyról egyes díszítő elemeket változtatás nélkül munkáira átvigyen. De igenis arra kell törekednie, hogy a meglévő motívumok alapján a síkdíszítésre alkalmas új formákat alkosson. A könyvnyomtatás jórészt már a művészetek közé sorolható, s ez föltételezi, hogy csak a művészet igényeinek megfelelően fejlesztett motívumokkal dolgozzunk.

Hogy a meglévő motívumok közül melyek alkalmasak a továbbfejlesztésre, illetőleg a könyvnyomtatói munka dekorálásához, úgy tartjuk, hogy kivétel nélkül mindegyike. Kivételt tenni, egyik célszerűségét a másik fölé helyezni: lehetetlen. Minden attól függ, hogy a motívumok mennyire fejlesztettek.

A stílizálás lehetőleg a legelvontabb módon történjék. Egy elemet, ahogy például egy mázas korsón, avagy egy rovott pásztorboton szerepel, változtatás nélkül nem vihetünk át a síkdíszítésbe. A korsónál a fazekas esetje, a pásztorbotnál a kés volt a megmunkálási eszköz, melyek finomabb formák képzésére nem alkalmasak.

Hogy a magyarosságot intenzívebb módon, fokozottabb mértékben juttassuk kifejezésre, a növényelemeket nemzeti architektúránk vonalaival, magyarosnak elismert szerkezeti részekkel hozzuk összeköttetésbe. Bizonyos, hogy ezen az alapon termékeny talajt biztosítunk a magyar könyvnyomtatási stílusnak. Eddigi stílustörekvéseinknél pedig éppen ezeket mellőztük. Mert egyedül a motívumok alkalmazása nem tesz individuális stílust. Igaz ugyan, hogy mind ez ideig kevés szerkezeti

rész állt rendelkezésünkre, de mióta műépítészeink egy része a magyar stílust előszeretettel alkalmazza, már fejlesztettebb formákkal is bírunk.

Következő sorainkban felsoroljuk azokat az elveket, melyeket magyaros motívumok használatánál szem előtt kell tartanunk.

Első sorban sohase vétsünk a természet rendje ellen. Tartsuk meg a kellő határt. A virág és a levelek nagysága, valamint az inda vastagsága között meglegyen a helyes arány. Túlnagy virágmotívum mellett elvesző, apró levelek ellentmondanak a természetességnek, azonfelül helyes formaérzékünk is tiltakozik ellene. Az inda is tartsa be növényi sajátosságát és ne erősödjön, ne vastagodjon meg egyes helyeken, csak éppen azért, mert illetéknéppen alkalmazása a tér kitöltésénél megelőbb.

Gyakran láthatunk egy lapon, egy indán más-más virágokat elhelyezve. Így együtt szerepel a tulipán, a szegfű, a gyöngyvirág. A virágok közti tért pedig egyazon virág: a szegfű levele tölti ki. Itt is szembezőkö a természetellenesség. Népies tárgyakon ugyan elfogadható ez, de a könyvnyomtatásban már tisztultabb felfogást kell tanúsítanunk. Szabály legyen, hogy egy száron csak egyféle virágmotívumot használjunk. Ettől csak akkor térjünk el, ha kötött virágcsokrot tervezünk, mikor jogosult többféle virágelem használata.

Más helyzettel állunk szemben, ha a kitöltendő terület architektonikus vonalakkal mezőkre osztjuk, mely területeket, függetlenül őket egymástól, különböző ornamensekkel népesíthetjük be. Ez esetben azonban figyelniük kell, hogy a mezők egyenletes tónusú és nehézségű képet mutassanak, hogy a lapon szinte egymásba olvadni lássanak, s így az egységes benyomást biztosítsák.

Egy adott tér kitöltésénél úgy járunk el helyesen, ha előbb a motívumokat elhelyezzük, melyeket indákkal hozunk összeköttetésbe, a megmaradt üres felületet pedig levelekkel töltjük ki.

A levelek közti tér meg se közelítse a levél szélességét, lehetőleg minél sűrűbben kerüljenek egymás mellé. Megkivánja ezt a stílus sajátága: a tömörség is.

A magyar stílusnál tudvalevőleg szigorúan stilizált formákkal állunk szemben. Helytelen tehát, ha stilizált virágformák mellett a leveleket természetes alakjukban használjuk. Ez már alapjában elhibázott munka, mert virág és levél között a harmónia teljesen hiányzik.

Mind ez ideig a magyar stílussal foglalkozók jórészt a virágelemek stilizálásával, fejlesztésével elégedtek meg. Térkitöltésül leggyakrabban a szegfű meg a rozmaring keskeny és a tulipán széles levelét alkalmazták. Igen ajánlatos pedig — már a stílszerűség szempontjából is — más magyaros motívumok leveleinek stilizálásával megpróbálkozni.

A magyar népies díszítésben igen gyakori a vonalas, vitézkötéses, sujtásos díszítés. A díszítésnek ez a módja vonalas jellegénél fogva igen célszerű a síkdíszítésben. Az ismert formákból a legszebb alakzatokat nyerhetjük; e helyütt azonban, amennyire lehet, mellőzzük a virágmotívumokat és csupán a vonalból tervezzünk. A vonalas rajzú technikát kiaknázhathatjuk különben virágelemek képzésénél is. A magyaros motívumok széttagolhatása a legváltozatosabb formák megszerkesztésére adja meg az impulzust.

Igen fontos körülmény, hogy a nyomtatvány díszítésénél a motívum nagyságát a betűkép arányaival hozzuk összhangba; a két forma között

megfelelő arány legyen. Ugyan lehet itt is kivételt tenni oly esetben, ha a motívumok számát a legalacsonyabbra redukáljuk. De számolnunk kell a díszítendő terület méreteivel is. Kisebb téren kisebb motívumokat, nagyobb téren nagyobbakat használjunk.

Súlyt kell helyeznünk arra is, hogy a könyvnyomtatásban csak művészi módon fejlesztett, előkelő hatású motívumokat szerepeltessünk. E tekintetben úgyszólván semmi nehézség nem merül fel. Az írón a legfinomabb formák képzésére képesít bennünket.

Ujabb időben találkozunk olyan példákkal, ahol az ornamentumot a magyar népeletből vett téma helyettesíti. Ezt a művészi kifejezési módot is fölkarolhatjuk, mert általa hatásosan kidomboríthatjuk a díszítendő munka lényegét.

Ami a magyaros jellegű betűket illeti, kevés anyag áll rendelkezésünkre. Régi magyar könyvnyomtatóink a mediaevalis betűket használták előszeretettel, s így e betűtípusból kellene magyaros jellegű betűket alkotni. Ismeretesek Bocskay zsinórdíszítésű betűi, melyeket a Magyar Iparművészet kezdőbetűknek használ. Bizonyos, hogy karakterisztikus betűk a magyaros díszítő stílusban hízagpótlóan szerepelnének.

A színezés tekintetében nem lehetnek ránk, könyvnyomtatókra nézve mérvadók a népies kikészítésű tárgyakon vagy egyebütt használatos gyakori színek, mint: vörös, kék, viola, zöld, sárga, barna és arany. Sík felület színezése csak díszkrét lehet, s így nem vétünk a magyarosság ellen, ha ennek megfelelően színezzük magyar stílusú munkáinkat.

A dolgozatunk keretében bemutatott néhány eredeti rajzzal impulzust óhajunk adni hasonlók megszerkesztésére. Mindenesetre fényes eredményt érünk el, ha szaktársaink közül minél többen szeretettel és lelkesedéssel hozzáfognának e kísérletezésekhez. E stílusbeli törekvések idővel a magyar nyomdászati stílus kialakulására fognak vezetni.

Támaszkodva a magyaros díszítés fő sajátosságára, a tömörségre: igyekeztünk e jellegzetessége megtartásával modern szellemű díszítőanyagot megszerkeszteni. Figyelemmel voltunk azonban a vonalas díszítő eljárásokra is, mert elismerjük ezek nagy célszerűségét a síkdíszítésben. E kísérletezéseknek egyéb célja nincs, mint újabb irányba terelni a magyar nyomdászati stílus megalkotására irányuló törekvéseket. S bármennyi kísérletezés kerüljön is az idők folyamán felszínre, nagy általánosságban csak az fog elfogadásra találni s meggyökerezni, mely a modern és egyedül helyes munkálkodási alapelv: a célszerűség szempontjából megalkotott lesz. Ha bír e fő követelménnyel, van létjogosultsága. Hiszen eddig is, a rengeteg betüöntödei díszítőanyag között is azt tartjuk sikerültnek, mely kevés darabból áll, s amely széperzéssel mégis a legváltozatosabb módon alkalmazható.

Dolgozatunk tárgya megkívánta, hogy annak illusztrálására a szövegnél nagyobb gondot fordítsunk. Szükségessé tette ezt ama körülmény, hogy ez ábrák szemléltetésével a szöveg bővítésénél közvetlenebb tanulságokat véltünk elérni.

* * *

A modern művészi felfogás az egyéniség érvényesülésében nyilvánul. Ama törekvés, hogy az új művészi irány felfogásához híven az egyes nemzetek saját népies motívumaik és formáik fejlesztésével teremtsenek

egy modern nemzeti stílust: nemcsak nálunk, de más kulturnépnél is talált elfogadásra. S ez csak természetes. A művészet, akár képzőművészeti, akár műipari tárgyakon jusson kifejezésre: csak az esetben fejlődhetik nagyra, s csak úgy lehet életképes, hogy ha saját erejéből táplálkozik.

Nekünk is sajátunkból kell teremtenünk. Ez irányban megnyugtathatjuk magunkat avval, hogy bírunk annyi erővel, e mozgalmunkat tápláló forrásokkal, hogy teljesen mellőzhetjük az idegen formákat, idegen befolyást.

A magyar könyvnyomtatásban a díszítési módnak fel kell szabadulnia az idegen áramlatok alól. Az idegen stílusokból, irányokból csak annyit fogadjunk be, amennyire előretörekvésünkben szükségünk van. Önálló felfogás és ízlés irányítson bennünket.

Teremtsük meg a magyar nyomdászati stílust!

Szálljunk le a magyar díszítő művészet kincses bányájába s onnan felszínre hozva és az új irányba beleillesztve, szólaltassuk meg a maguk formanyelvén a magyar léleknek e tipikus, már századokat átélt képviselőit.

Keltsük életre a régi, magyaros motívumokat, s modern szellemben átfőrtve, vigyük bele a népművészet e formakincseit, — amelyek már minden egyéb, művészi kiképzést igénylő terenumokon alkalmazást nyernek, — a síkdíszítésbe is.

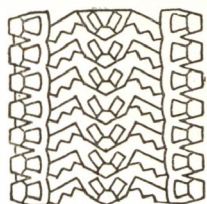
Törekedjünk munkáinkon magyarosságra! Legyen a magyar sajtótermék megkülönböztető jellegű az idegen nemzetbeliektől, nyilatkozzék meg rajta a mi ízlésünk, a mi szellemünk, a mi temperamentumunk. Frissítsük fel a sablonos, konzervatív formákat ujakkal, olyanokkal, amelyek a mi egyéniségünk kifejezői lesznek, s a mai kor művészetéhez is kiválóan alkalmazhatók.

És ha buzgólkodásunkat, az ügyért lelkesedésünket s az ennek nyomában járó eredményt a magyar grafikus művészek, s általában a hozzáértő művészemberek látni fogják: remélhetjük, hogy ők is mellénk állanak ez elismerésre méltó mozgalmunkban, s azt a helyes mederben tartva, elvezetik e törekvéseket magasabb művészi állomások felé, hogy azzá fejlődjék, amivé mi óhajtuk: a magyar nyomdászati stílussá.

Hogy a könyvnyomtatásban ez csakugyan létrejőjön, ahhoz minden, hivatásáért lelkesülő szakferfiú buzgólkodására, munkásságára van szükség. Csak az erők összpontosításával s az így létrejövő összmunkálkodással lehet e téren eredményt elérni. Magyaros motívum-kincsünk studiumába mélyen kell behatolnunk, művelésére, fejlesztésére nagy gondot kell fordítanunk.

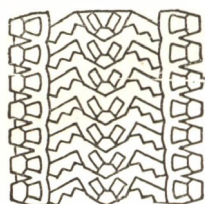
Az idegen nyomdászati stílusok hatásának ellenállva, a könyvnyomtatásban a magyaros díszítő-stílust ily módon teremthetjük meg.

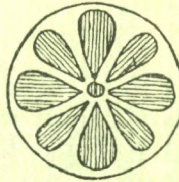
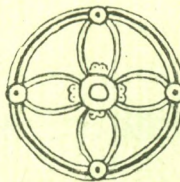
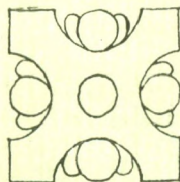
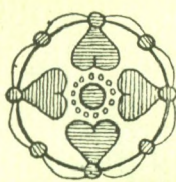
E szép tervnek megvalósításához az utat egyenetlení: komoly, s a magyar szakmunkásoktól méltán elvárható feladatnak tartjuk. Annál is

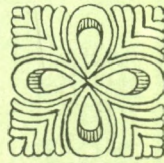
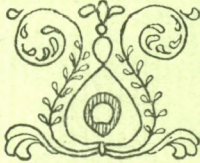
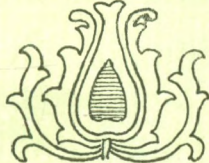
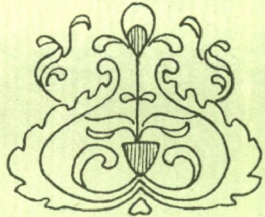
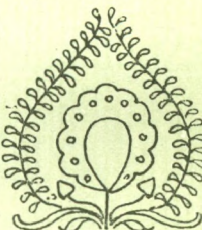
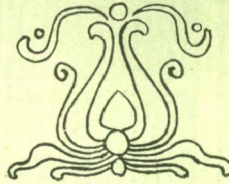
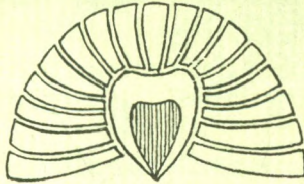
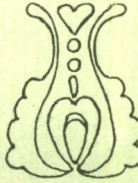
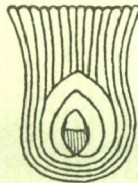
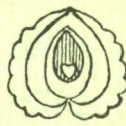
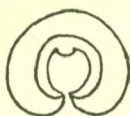
inkább, mert ez maga után vonja a magyar könyvnyomtatás hatalmas fejlődését. És sokszor bebizonyult tény, hogy a munkásság gazdasági helyzetének kedvező alakulására a szakmának fejlesztése, emelése nagy befolyással van.

Ifj. Aigner Antal.

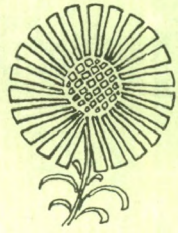
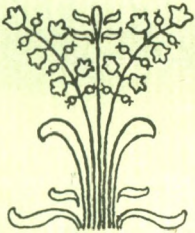
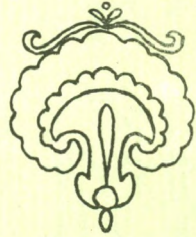
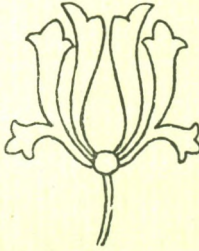
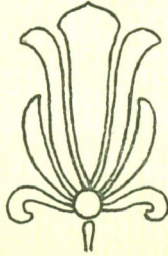
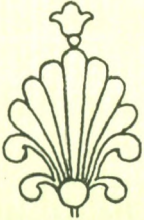
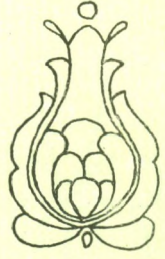
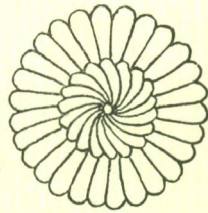
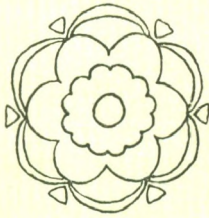

POGÁNY SIRLELETÉKEN TALÁLT DISZITÉSEK

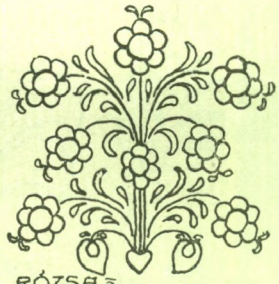
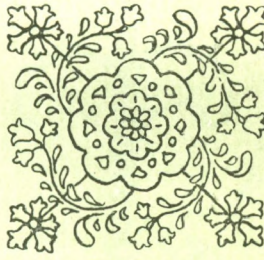

A SZIVSÁG BELŐLE KÉPZETT MOTÍVUMOK

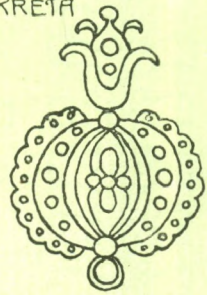
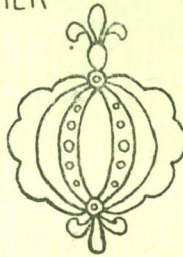
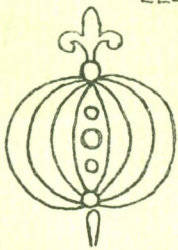
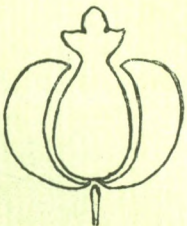
VIRÁGTÍPUSOK

VIRÁGBOKOR

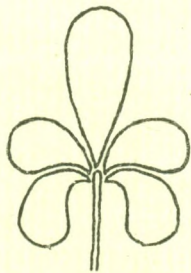
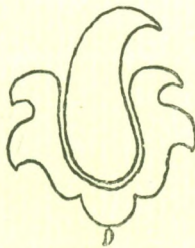
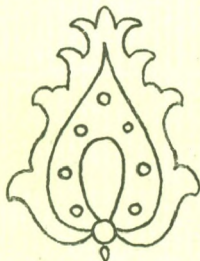
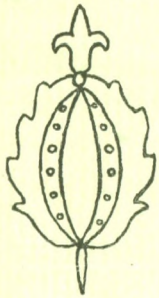
KÜLÖNBÖZŐ VIRÁG-
ELEMÉK

RÓZSA-
BOKRÉTA

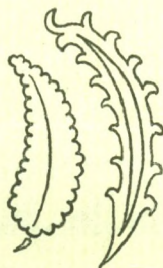
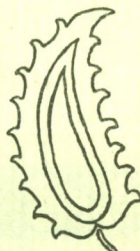
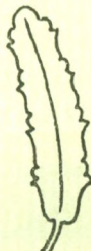

EGY MOTÍVUM FOKOZÁSOS FEJLESZTÉSE

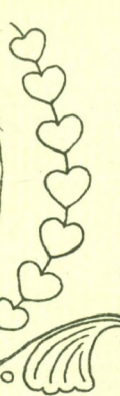
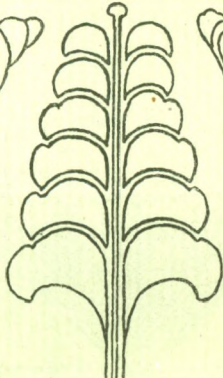

LEVÉLVIRÁGOK

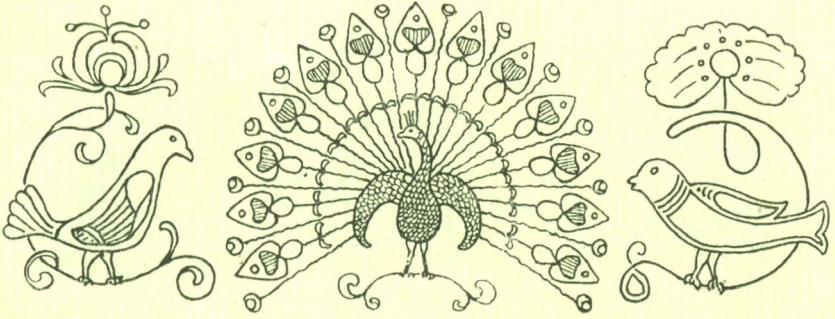

RÓZSALEVELEK

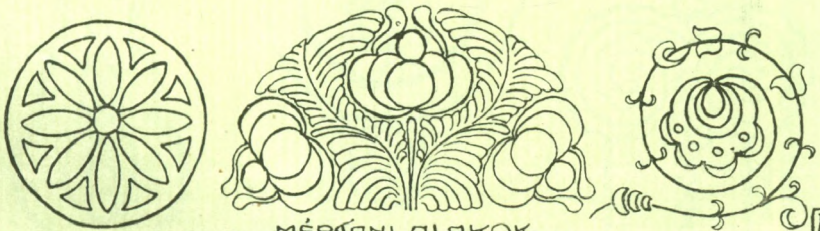
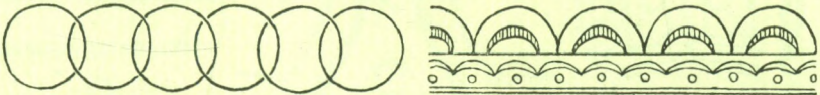
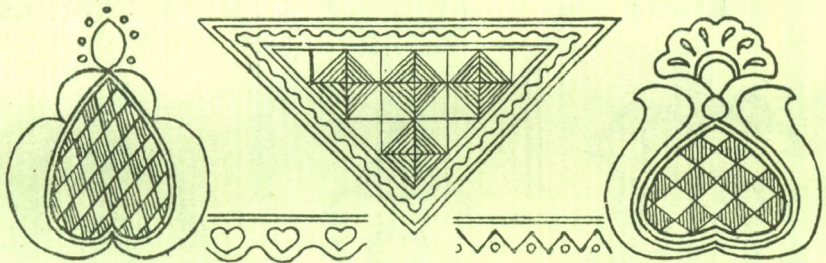
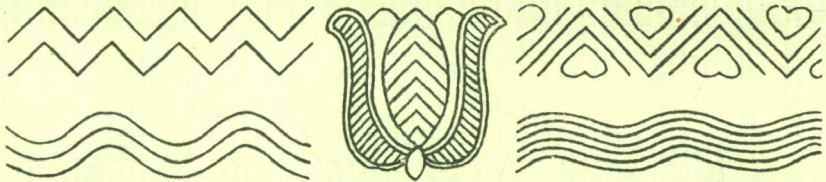
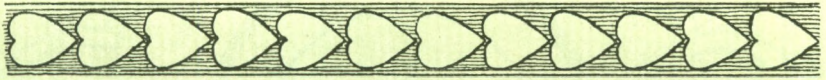
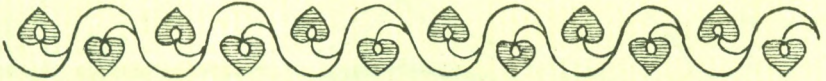

LEVÉLMOÍVUMOK

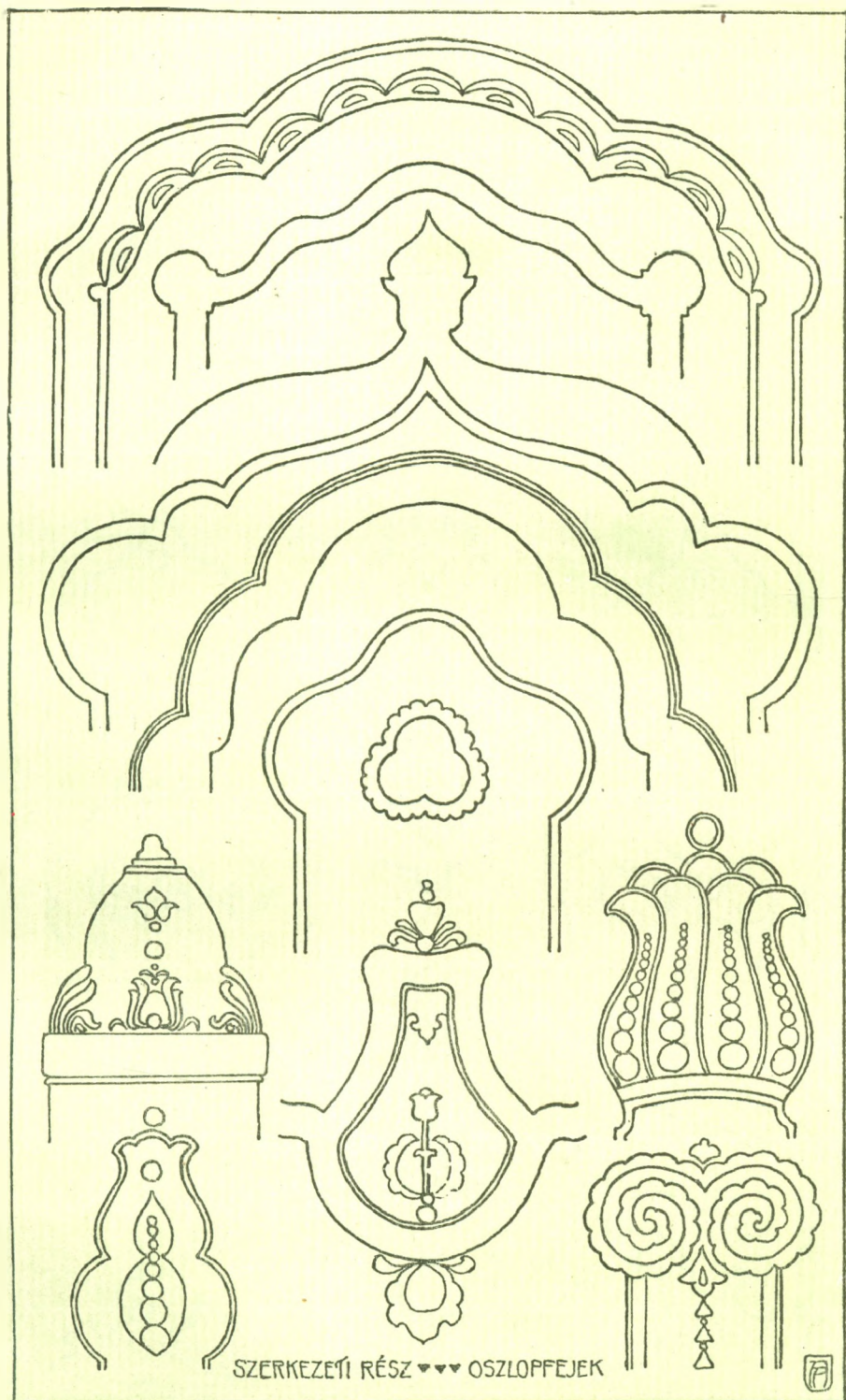

AZ ÁLLATÉLEMEK KÖZÜL

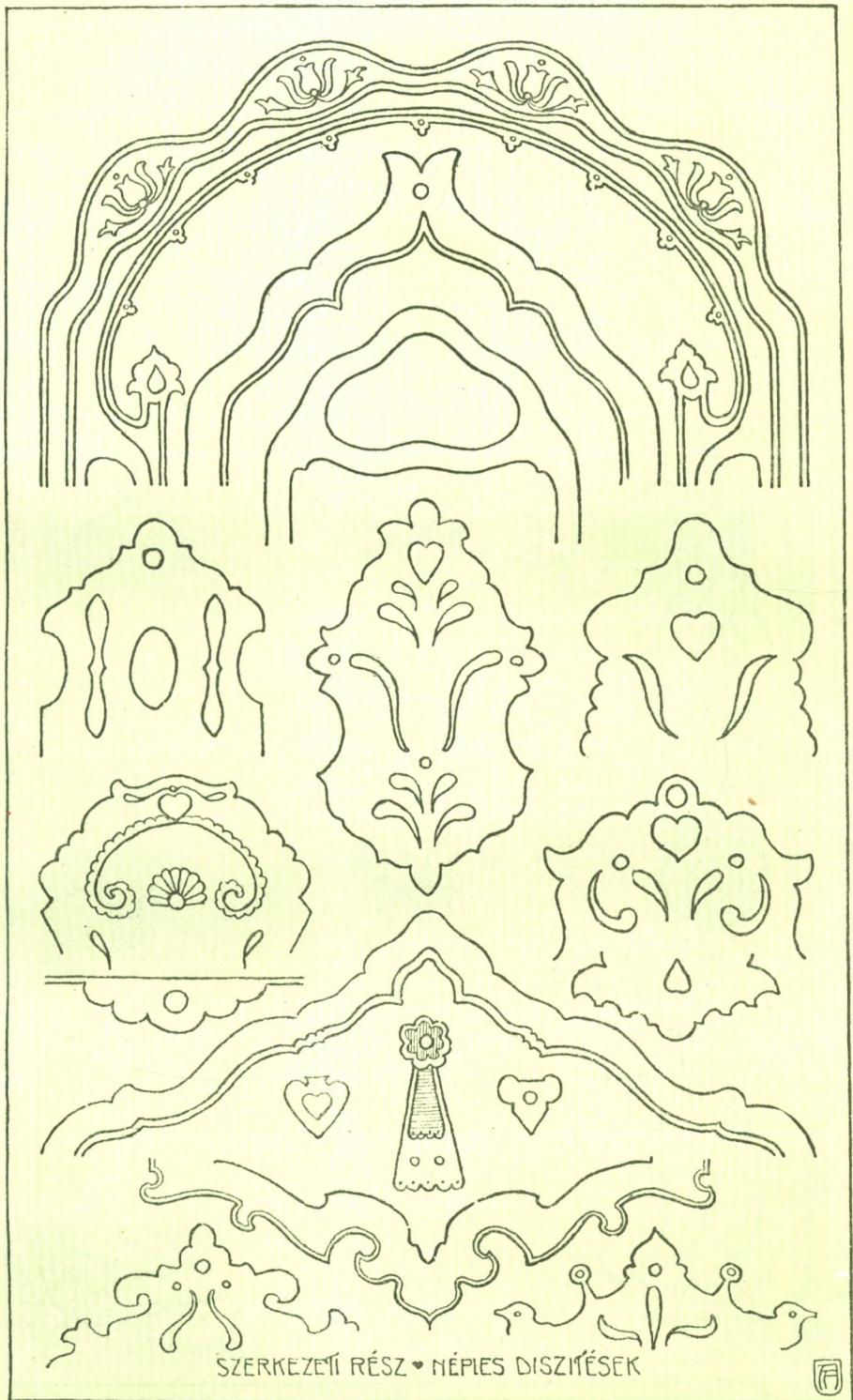

MÉRTANI ALAKOK

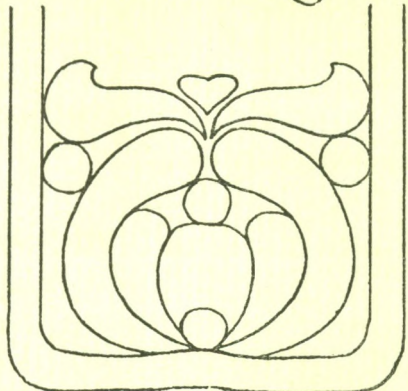
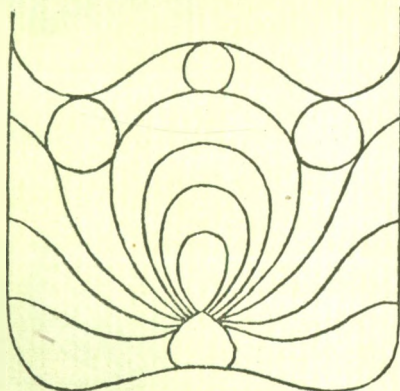
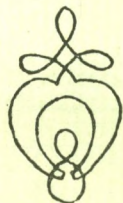
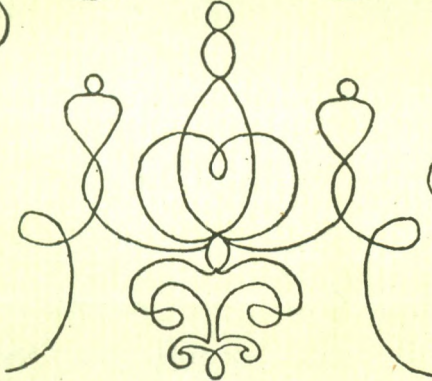
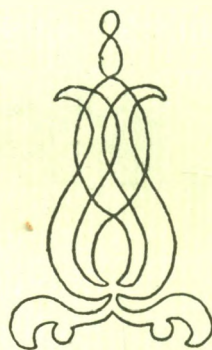
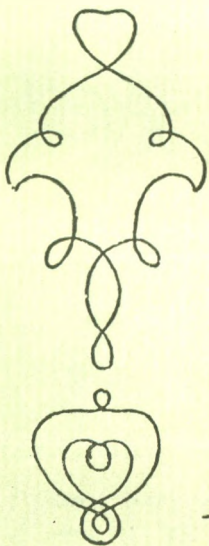
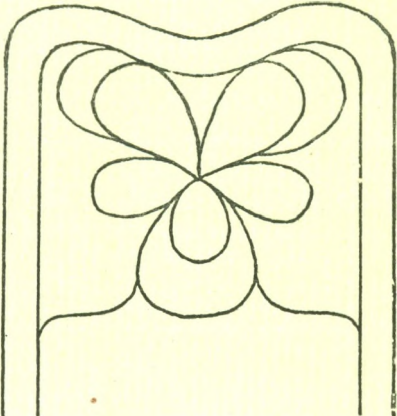
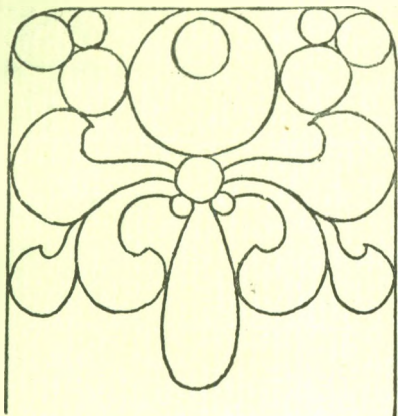
V. melléklet ifj. Aigner Antal "A magyar díszítő
 atilus a könyvnyomtatásban" című cikkéhez.

Nyomtatta a Világosság
 könyvnyomda Budapesten.

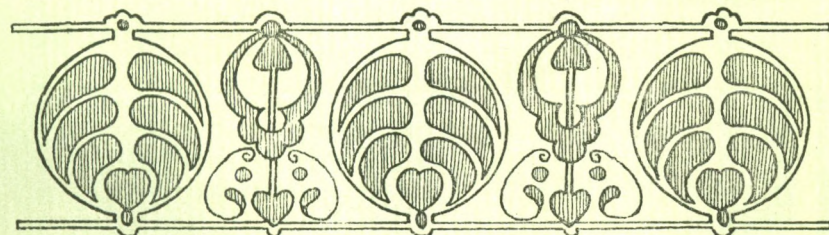
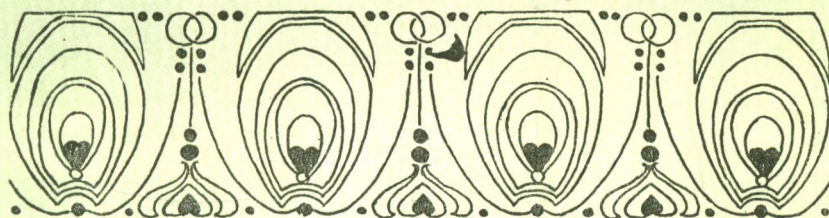
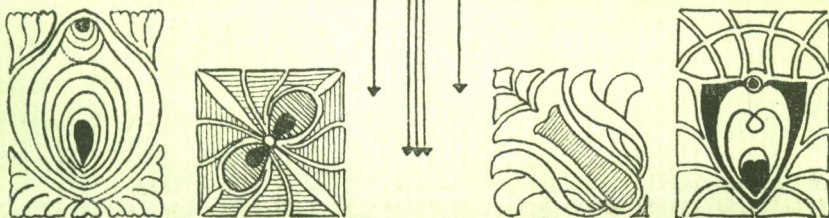
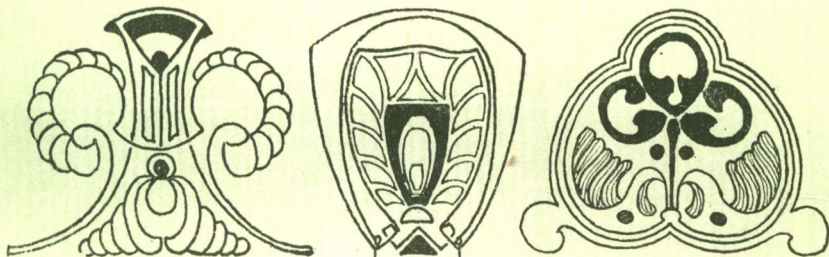
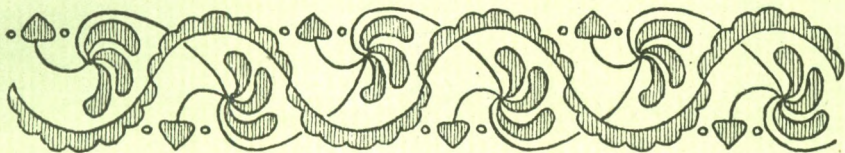
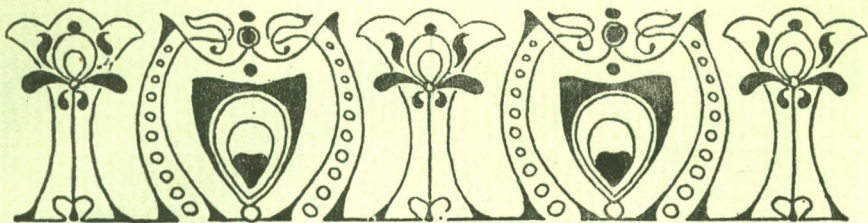
VI. melléklet ifj. Aigner Antal "A magyar díszítő stílus a könyvnyomtatásban" című cikkéhez.

Nyomtatta a Világoseág könyvnyomda Budapesten.

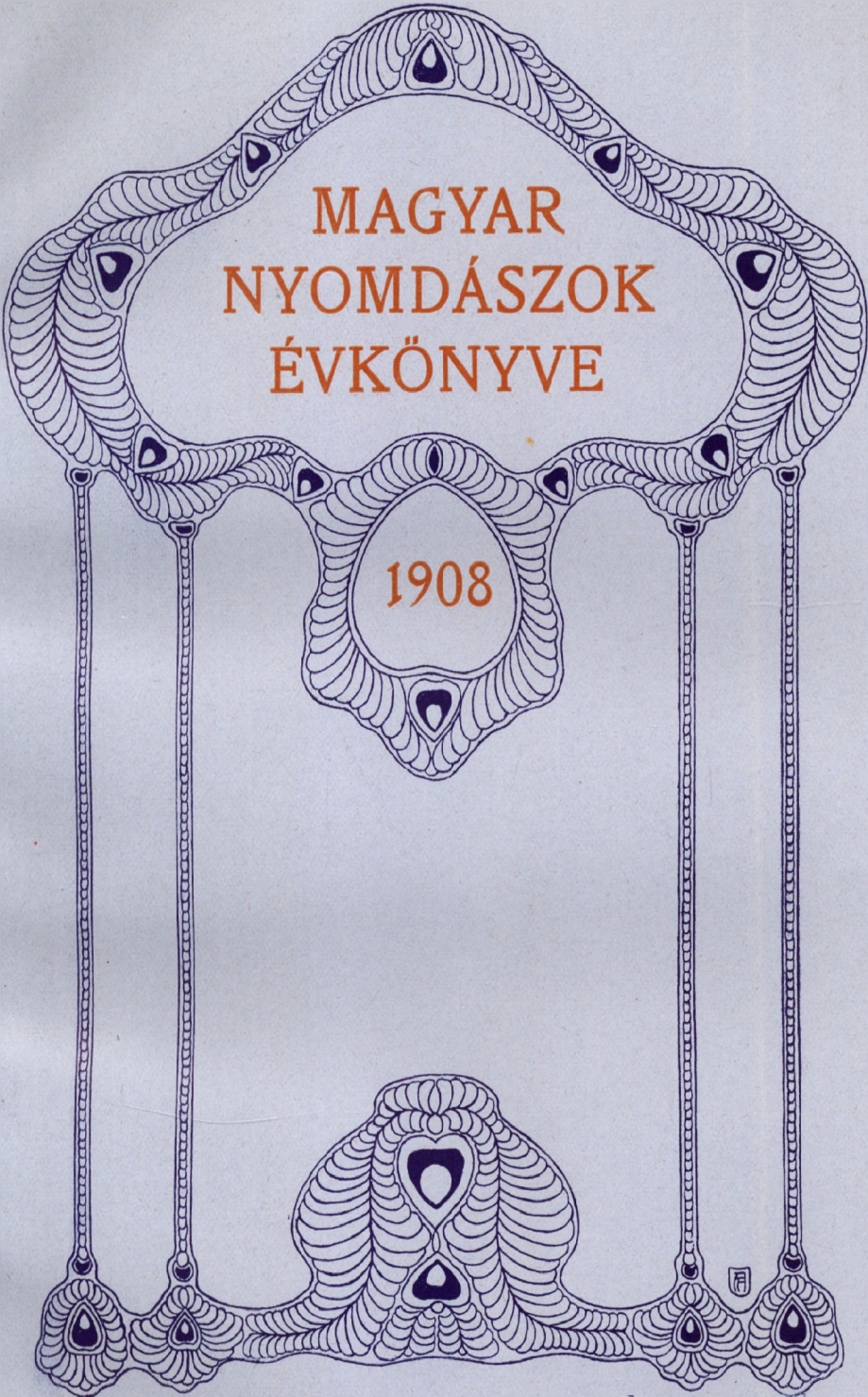
VITÉZKÖTÉSES ÉS VONALAS DISZÍTES

EGYÉNI MÓDON FEJLESZTETT MOTÍVUMOK

MAGYAR
NYOMDÁSOK
ÉVKÖNYVE

1908

Grafikai Szemle

Havi folyóirat
a grafikai ipar-
ágak számára.

Szerkesztik:
Tanay József
Novák László

Szerkesztőség:
Budapest V, Hold-utca 7. szám
Részvénytomo

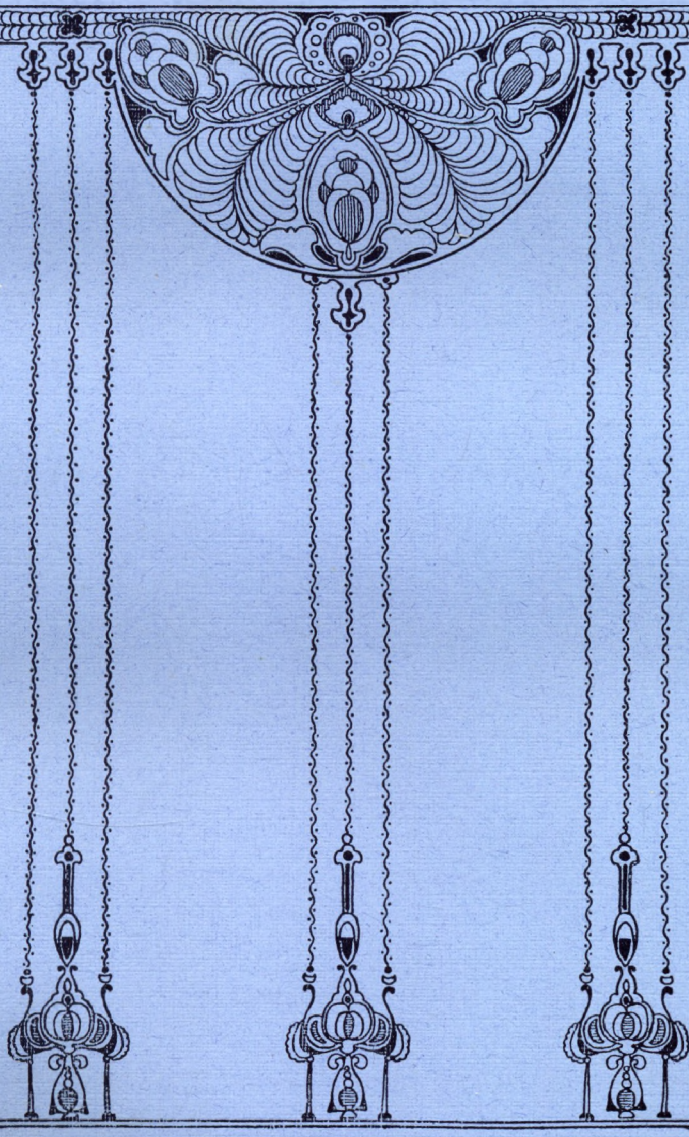

A Grafikai Szemle kiadóhivatalában Budapest
□ V, Hold-utca 7. szám alatt megrendelhető □

A Magyar Állam Nyomdászattörténelmi Térképe

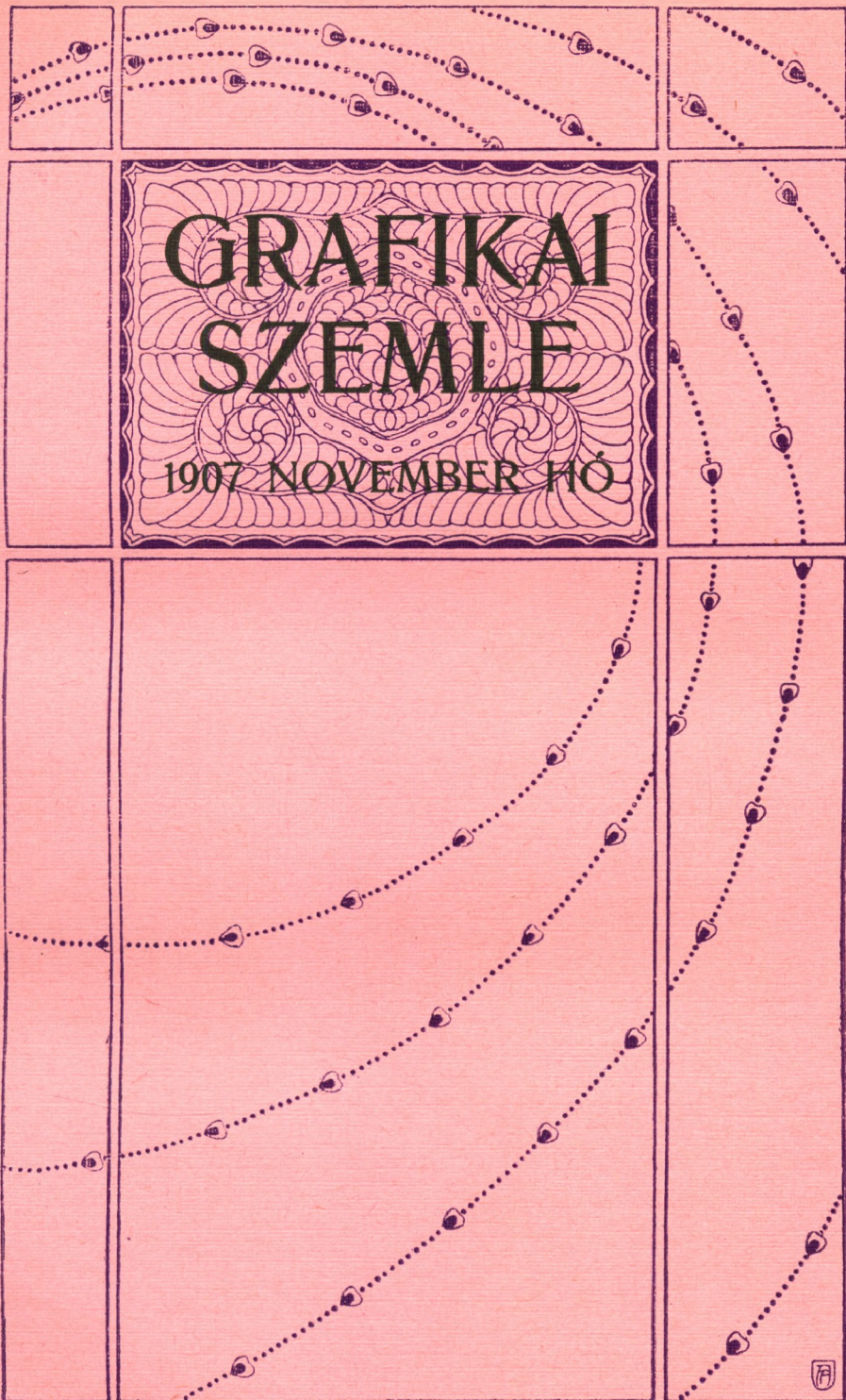
Tervezte s magyarázó szövegét írta:
Firtinger Károly

MAGYARORSZÁG KÖNYVNYOMDÁI AZ 1907. ÉS 1908. ESZTENDŐBEN

XI. melléklet íj. Aigner Antal "A magyar díszítő
stílus a könyvnyomtatásban" című cikkéhez.

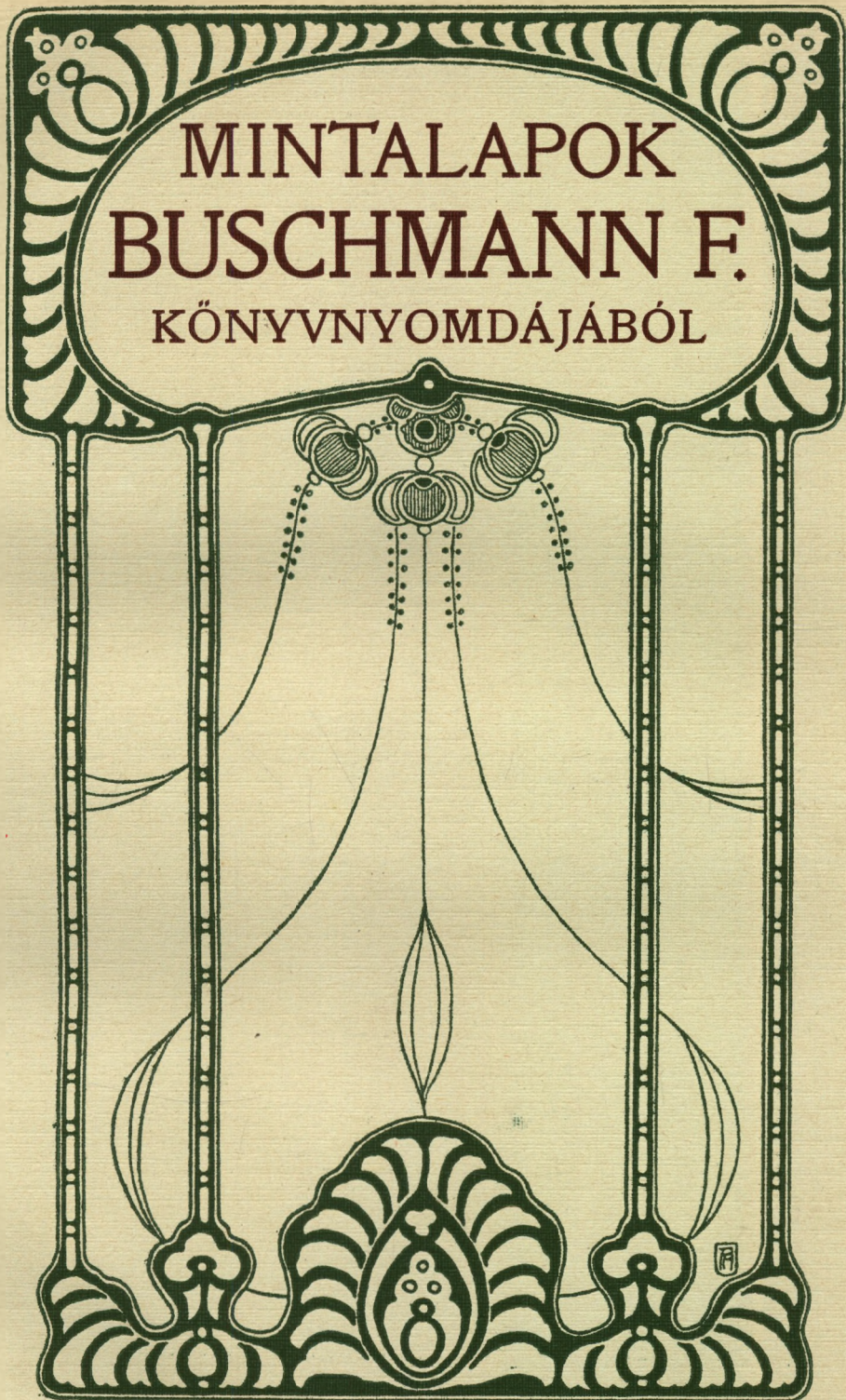
Nyomtatta a Világosság
könyvnyomda Budapesten.

XII. melléklet ifj. Aigner Antal "A magyar dizsítő stílus a könyvnyomtatásban" című cikkéhez.

Nyomtatta a Világosság könyvnyomda Budapesten.

MINTALAPOK
BUSCHMANN F.
KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL

XIV. melléklet ifj. Aigner Antal "A magyar disztó
stílus a könyvnyomtatásban" című cikkéhez.

Nyomtatta a Világosság
könyvnyomda Budapesten.